

24 jaar 'leven' met PRRS

Tom Duinhof, dierenarts bij de Gezondheidsdienst voor Dieren, werkt al 24 jaar aan de bestrijding van PRRS. "Waarom hebben wij het nog steeds over deze ziekte", vraagt hij zich af. Boehringer Ingelheim, die onlangs wederom nieuwe PRRS-vaccins op de markt bracht, benadrukt nog eens dat een vaccin geen toverdrank is. Biggenexporteur Paul Reuling constateert dat met name de Duitsers kritisch zijn op de Nederlandse biggen.

GEESJE ROTGERS

Waarom hebben wij PRRS nog altijd niet onder controle? Het lukte ons wel om de ziekte van Aujeszky binnen een jaar of vijf het land uit te krijgen. Duinhof ging in op de complexiteit van het PRRS-virus tijdens het symposium van Boehringer Ingelheim, voorafgaand aan de LIV in Hardenberg. Nog altijd leidt PRRS tot slappe en vroeggeboren biggen in de zeugenhoudery en longaandoeningen bij de vleesvarken. De Gezondheidsdienst voor Dieren berekende de schade op 5 tot 9 euro per vleesvarken en een uitbraak in de vermeerdering op 126 euro per zeug. De berekening werd jaren geleden al gemaakt, maar is nog steeds actueel, volgens Duinhof. Het goede verhaal is dat het PRRS-virus slecht bestand is tegen reinigings- en desinfectiemiddelen en dus gemakkelijk het loodje legt tijdens een grondige schoonmaak. Het slechte verhaal is echter dat het PRRS-virus de verraderlijke eigenschap bezit zich gemakkelijk te kunnen veranderen. "De relatieve rust die wij momenteel denken te hebben in Europa, kan weleens misplaatst

Veewagens vormen het grootste risico op insleep van een nieuwe PRRS-stam. Met grondig schoon- en droogmaken valt de wagen zo goed als kiemvrij te krijgen.

FOTO: TWAM WIERMANS

Effectieve maatregelen tegen PRRS

1. PRRS kan zich door de lucht verspreiden, maar dit is beslist niet de belangrijkste route. Veewagens kwamen als grootste risico voor insleep uit de bus in de PRRS-proef in Noord-Nederland. "De aanpak van PRRS begint met desinfectie van veewagens. Schoonmaken met warm water, zeep en drogen werkt goed", aldus Duinhof. De GD heeft getest hoeveel tijd een goede schoonmaak kost. "Wij hadden 60 minuten nodig om de veewagen goed schoon en droog te krijgen." Technisch kan het dus wel om een veewagen vrij van PRRS te krijgen.
2. Het 'epicentrum' van een infectie op het bedrijf ligt bij de gespeende biggen. Bij gespeende biggen kan het PRRS-virus gemakkelijk het lichaam binnendringen via huidwondjes. Slechts tien virussen zijn voldoende voor een infectie. Wondjes bij gespeende biggen moeten worden voorkomen.
3. Het afharden van biggen door ze in contact te brengen met smetstof kost groei en geld. "Sommigen denken dat dit helpt, maar dat is een groot misverstand. Voorkomen van PRRS is veel beter dan besmetten, en beter dan enten", aldus Duinhof.
4. Laat onderzoeken of de klachten door PRRS worden veroorzaakt of door een andere kiem. Topkwabpneumonie bij vleesvarken kan door meerdere kiemen worden veroorzaakt, zoals *P. multocida* en *M. hyopneumoniae*. Weefselonderzoek geeft uitsluitsel. En op het zeugenbedrijf hoeven slappe biggen niet het gevolg te zijn van PRRS. Een traag geboorteproces door bijvoorbeeld voedingsfouten kan hiertoe ook leiden. En vroeggeboorte kan ook het gevolg zijn van stress of een grote toom.
5. In de VS waren 26 weken nodig om het PRRS-virus uit de biggen te krijgen. Dat is ook de ervaring van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Eliminatie van het virus vindt plaats door een stringent management, ondersteund met vaccinatie. Het management betreft het voorkomen van ziekte-insleep op het bedrijf en versleep over het bedrijf.
6. De aanpak van PRRS werkt pas goed als alle bedrijven in de regio meedoen. Als je regionaal PRRS kunt aanpakken, is de aanpak effectiever.
7. Vaccinatie houdt nieuwe infecties niet buiten de deur en gevaccineerde dieren blijven maar relatief kort beschermd. Zorg ervoor dat het interval tussen de vaccinaties niet meer dan vier maanden belooft.

zijn. Reken je niet rijk dat je in de EU woont, en denk niet dat het hier wel mee blijft vallen, er kan zomaar weer een nieuwe zeer schadelijke PRRS-stam opduiken.” In de Verenigde Staten weet men daarover mee te praten, met bedrijfsverliezen van 4.500 biggen in 16 weken tijd (bedrijf met 3.800 zeugen). Maar ook in Vlaanderen is PRRS opeens weer bittere ernst. Bedrijven worden geterroriseerd door een nieuwe stam, de 13V091, die grote problemen geeft bij biggen. Deze stam vermenigvuldigt zich zelfs in de neus van de biggen en is daarmee anders dan voorgaande stammen. Hebben wij deze stam ook in Nederland? “Tot nu toe is die niet aangetroffen”, weet Duinhof.

Steeds nieuwe stammen

Met sequencing, het in kaart brengen van de erfelijke bouwstenen van het virus, kan worden onderzocht met welke stam we te maken hebben. En of die voortgekomen is uit bestaande stammen of dat het een heel nieuwe stam is. “En als een nieuwe stam wordt gevonden, is het de vraag waar die vandaan is gekomen”, zegt Duinhof. Die moet van buitenaf zijn geïntroduceerd. Verder biedt sequencing de mogelijkheid entstoffen te ontwikkelen die passen bij de aanwezige stammen. De oplossing tegen PRRS komt echter niet uit een potje vaccin. “Zonder managementmaatregelen heeft vaccineren weinig zin. Vaccins zijn een oplossing tegen PRRS, naast management-

maatregelen”, aldus Martijn Steenaert, veld dierenarts bij Boehringer Ingelheim. De maatregelen die volgens Duinhof en Steenaert belangrijk zijn, staan in het kader ‘Effectieve maatregelen tegen PRRS’.

Marktpositie biggenexport daalt

Varkensexporteur Paul Reuling, mede-eigenaar van Reuling-Intervar, constateert dat de kwaliteit van de Nederlandse exportbiggen achteropraakt in vergelijking met die van andere aanbieders, zoals Denemarken. Er zal met name op het gebied van

Reken je niet rijk met dat je in de EU zit

diergezondheid een slag moeten worden gemaakt. Reuling roept varkenshouders en dierenartsen op samen te werken aan een ‘stabiele big’. “Onze biggen hebben in de internationale markt een minder goede naam dan de Deense en Duitse biggen”, vertelt Reuling. Hoewel hij tevreden is over de bigkwaliteit van de meeste van zijn leveranciers, gaat er ook weleens iets fout. “Soms worden afspraken niet nagekomen en geregeld betekent dit dat je die klant

kwijt bent.” Reuling maakte onder meer mee dat een vermeerderaar sperma van een andere beer had gebruikt, tegen de afspraken in. En een partij biggen van een andere vermeerderaar bleek niet ‘volgens label’ te zijn geënt. En af en toe worden bij een partij kwalitatief goede biggen er een paar kneusjes ‘tussen gedrukt’. De Duitse afnemers waren toen vlot klant af. Naast een pleidooi voor het nakomen van afspraken, houdt Reuling een pleidooi voor de gezondheid van de biggen. In Duitsland wordt het geld betaald voor de biggen; voor PRRS-vrije Deense biggen geldt bijvoorbeeld een toeslag van 3 tot 4 euro per big. “Sinds 2010 is de vraag naar goede biggen in Duitsland gestegen, maar het is vooral Denemarken die deze mag leveren. Nederland weet nauwelijks te profiteren van de toegenomen vraag. Hoe kan dat?”

Big moet ‘stabielier’

Reuling onderzocht het imago van de Nederlandse, Duitse en Deense biggen binnen zijn internationale afzetgebied. De Duitse biggen krijgen het imagocijfer 8, de Deense een 7 en de Nederlandse een 5,5. Zelf streeft de exporteur naar het rapportcijfer 6,5, door extra kwaliteitseisen te stellen aan de inkoop. “In samenwerking met de vermeerderaar en dierenarts streven wij naar een probleemloos dier waar de mesters tevreden over zijn.” Reuling noemt het ‘stabiele’ biggen, maar wat is een stabiele big? Volgens Reuling is dat een big waar de vleesvarkenshouder de eerste drie weken na opleg geen problemen mee heeft. Problemen in de eerste periode na opleg hebben geregeld hun oorsprong op het vermeerderingsbedrijf. De Denen grepen in de afgelopen jaren hun kans en wonnen met hun PRRS-vrije biggen de sympathie van de Duitse afnemers. Volgens Reuling is er voldoende markt binnen Europa voor goede biggen, maar dan moet er in Nederland wel aan de diergezondheid worden gewerkt. Met name PRRS zorgt voor veel onrust en weinig stabiele koppels. “Enten wordt in ons land nog te veel gezien als een kostenpost, maar voor het behoud van de exportmarkt is dit vaak wel cruciaal. In Duitsland en Denemarken wordt bijvoorbeeld meer gedaan tegen PRRS dan in Nederland.” Reuling merkt op dat zijn afnemers (vleesvarkenshouders) ook beginnen met vragen stellen over andere aandoeningen. “De meest kritische Duitse toponderners willen bijvoorbeeld ook salmonella-vrije biggen”

Tom Duinhof

FOTO: GEESJE ROTGERS

Paul Reuling

FOTO: GEESJE ROTGERS

